

Nazwa przedmiotu: Metodyka nauczania improwizacji fortepianowej		Rok akademicki
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot: Wydział Edukacji Muzycznej, Chóralistyki i Rytmiki		2022/2023 2023/2024 2024/2025
Nazwa kierunku: Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej		
Forma studiów: stacjonarne II st.	Profil kształcenia: ogólnoakademicki (A)	Status przedmiotu: obowiązkowy
Specjalność: Rytmika		Rok I, II / semestr I, II, III, IV
Język przedmiotu: polski	Forma zajęć: wykład	Wymiar zajęć: 90 godzin
Koordynator przedmiotu	dr hab. Magdalena Stępień dr Agnieszka Widlarz, wykł. M. Bisińska-Pawińska	
Cele przedmiotu	Zaznajomienie ze sposobami pracy nad rozwijaniem umiejętności improwizacji fortepianowej. Poznanie metod i sposobów nauczania przedmiotu improwizacja fortepianowa na wydziałach rytmiki w szkołach muzycznych II stopnia, poznanie literatury fachowej, w tym związanej z metodyką nauczania przedmiotu improwizacja fortepianowa. Pogłębienie wiedzy z zakresu pedagogiki muzycznej w tym związanej z metodą Dalcroze'a. Zdobycie podstawowych informacji na temat aktów prawnych regulujących pracę nauczyciela w systemie szkolnictwa artystycznego. Rozwijanie indywidualnych umiejętności i zdolności w zakresie improwizacji fortepianowej, stymulowanie studentów do samodzielnej pracy nad warsztatem improwizacji.	
Wymagania wstępne	Znajomość podstawowego repertuaru pianistycznego stanowiącego bazę do zadań kształcących umiejętność improwizacji, posiadanie umiejętności gry na fortepianie w zakresie pozwalającym na swobodne improwizowanie; posiadanie umiejętności aranżowania prostych melodii na fortepian oraz stosowania w praktyce zasad teorii muzyki, szczególnie w zakresie harmonii; umiejętność korzystania z literatury specjalistycznej. Podstawowa znajomość zagadnień związanych z pedagogiką i psychologią dzieci i młodzieży.	

Kod efektu	PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	Przypisanie do efektów specjalnościowych (kierunkowych)
------------	--	---

w zakresie WIEDZY (W) absolwent zna i rozumie:

1	miejsce danego przedmiotu lub rodzaju zajęć w ramowych planach nauczania na poszczególnych etapach edukacyjnych;	E1.W1
2	podstawę programową danego przedmiotu, cele kształcenia i treści nauczania przedmiotu lub prowadzonych zajęć na poszczególnych etapach edukacyjnych, przedmiot lub rodzaj zajęć w kontekście wcześniejszego i dalszego kształcenia, strukturę wiedzy w zakresie przedmiotu nauczania lub prowadzonych zajęć oraz kompetencje kluczowe i ich kształtowanie w ramach nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć;	E1.W2
3	integrację wewnątrz- i międzyprzedmiotową; zagadnienia związane z programem nauczania – tworzenie i modyfikację, analizę, ocenę, dobór i zatwierdzanie oraz zasady projektowania procesu kształcenia oraz rozkładu materiału;	E1.W3
4	kompetencje merytoryczne, dydaktyczne i wychowawcze nauczyciela, w tym potrzebę zawodowego rozwoju, także z wykorzystaniem technologii informacyjno- komunikacyjnej, oraz dostosowywania sposobu komunikowania się do poziomu rozwoju uczniów i stymulowania aktywności poznawczej uczniów, w tym kreowania sytuacji dydaktycznych; znaczenie autorytetu nauczyciela oraz zasady interakcji ucznia i nauczyciela w toku lekcji; moderowanie interakcji między uczniami; rolę nauczyciela jako popularyzatora wiedzy oraz znaczenie współpracy nauczyciela w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami	E1.W4

	uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym;	
5	konwencjonalne i niekonwencjonalne metody nauczania, w tym metody aktywizujące i metodę projektów, proces uczenia się przez działanie, odkrywanie lub dociekanie naukowe oraz pracę badawczą ucznia, a także zasady doboru metod nauczania typowych dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć;	E1.W5
6	metodykę realizacji poszczególnych treści kształcenia w obrębie przedmiotu lub zajęć – rozwiązania merytoryczne i metodyczne, dobre praktyki, dostosowanie oddziaływań do potrzeb i możliwości uczniów lub grup uczniowskich o różnym potencjale i stylu uczenia się, typowe dla przedmiotu lub rodzaju zajęć błędy uczniowskie, ich rolę i sposoby wykorzystania w procesie dydaktycznym;	E1.W6
7	organizację pracy w klasie szkolnej i grupach: potrzebę indywidualizacji nauczania, zagadnienie nauczania interdyscyplinarnego, formy pracy specyficzne dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć: wycieczki, zajęcia terenowe i laboratoryjne, doświadczenia i konkursy oraz zagadnienia związane z pracą domową;	E1.W7
8	sposoby organizowania przestrzeni klasy szkolnej, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego: środki dydaktyczne (podręczniki i pakiety edukacyjne), pomoce dydaktyczne – dobór i wykorzystanie zasobów edukacyjnych, w tym elektronicznych i obcojęzycznych, edukacyjne zastosowania mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnej; myślenie komputacyjne w rozwiązywaniu problemów w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć; potrzebę wyszukiwania, adaptacji i tworzenia elektronicznych zasobów edukacyjnych i projektowania multimediów;	E1.W8
9	metody kształcenia w odniesieniu do nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, a także znaczenie kształtowania postawy odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej;	E1.W9
10	rolę diagnozy, kontroli i oceniania w pracy dydaktycznej; ocenianie i jego rodzaje: ocenianie bieżące, semestralne i roczne, ocenianie wewnętrzne i zewnętrzne; funkcje oceny;	E1.W10
11	egzamininy kończące etap edukacyjny i sposoby konstruowania testów, sprawdzianów oraz innych narzędzi przydatnych w procesie oceniania uczniów w ramach nauczanego przedmiotu;	E1.W11
12	diagnozę wstępną grupy uczniowskiej i każdego ucznia w kontekście nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz sposoby wspomagania rozwoju poznawczego uczniów; potrzebę kształtowania pojęć, postaw, umiejętności praktycznych, w tym rozwiązywania problemów, i wykorzystywania wiedzy; metody i techniki skutecznego uczenia się; metody strukturyzacji wiedzy oraz konieczność powtarzania i utrwalania wiedzy i umiejętności;	E1.W12
13	znaczenie rozwijania umiejętności osobistych i społeczno-emocjonalnych uczniów: potrzebę kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów oraz budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, a także kształtowania kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;	E1.W13
14	warsztat pracy nauczyciela; właściwe wykorzystanie czasu lekcji przez ucznia i nauczyciela; zagadnienia związane ze sprawdzaniem i ocenianiem jakości kształcenia oraz jej ewaluacją, a także z koniecznością analizy i oceny własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej;	E1.W14

w zakresie UMIEJĘTNOŚCI (U) absolwent potrafi:

15	identyfikować typowe zadania szkolne z celami kształcenia, w szczególności z wymaganiami ogólnymi podstawy programowej, oraz z kompetencjami kluczowymi;	E1.U1
16	przeanalizować rozkład materiału;	E1.U2
17	identyfikować powiązania treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć z innymi treściami nauczania;	E1.U3
18	dostosować sposób komunikacji do poziomu rozwojowego uczniów;	E1.U4
19	kreować sytuacje dydaktyczne służące aktywności i rozwojowi zainteresowań uczniów oraz popularyzacji wiedzy;	E1.U5
20	podejmować skuteczną współpracę w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym;	E1.U6
21	dobierać metody pracy klasy oraz środki dydaktyczne, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, aktywizujące uczniów i uwzględniające ich zróżnicowane potrzeby edukacyjne;	E1.U7
22	merytorycznie, profesjonalnie i rzetelnie oceniać pracę uczniów wykonywaną w klasie i w domu;	E1.U8
23	skonstruować sprawdzian służący ocenie danych umiejętności uczniów;	E1.U9
24	rozpoznać typowe dla nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć błędy uczniowskie i wykorzystać je w procesie dydaktycznym;	E1.U10
25	Przeprowadzić wstępną diagnozę umiejętności ucznia.	E1.U11

w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH (K) absolwent jest gotów do:

26	adaptowania metod pracy do potrzeb i różnych stylów uczenia się uczniów;	E1.K1
27	popularyzowania wiedzy wśród uczniów i w środowisku szkolnym oraz pozaszkolnym;	E1.K2
28	zachęcania uczniów do podejmowania prób badawczych oraz systematycznej aktywności fizycznej;	E1.K3
29	promowania odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania	E1.K4

	praw własności intelektualnej;	
30	kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów;	E1.K5
31	budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;	E1.K6
32	rozwijania u uczniów ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej oraz logicznego i krytycznego myślenia;	E1.K7
33	kształtowania nawyku systematycznego uczenia się i korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu;	E1.K8
34	stymulowania uczniów do uczenia się przez całe życie przez samodzielną pracę.	E1.K9

TREŚCI PROGRAMOWE		
Semestr I		Liczba godzin
1. Wprowadzenie metodyczne w zagadnienie improwizacji w metodzie Dalcroze'a		
2. Analiza literatury specjalistycznej dotyczącej metody Dalcroze'a: literatura w języku polskim i w językach obcych (publikacje książkowe i artykuły)		15
Semestr II		
3. Prezentacja zadań muzyczno-ruchowych stworzonych na bazie zgromadzonej literatury muzycznej.		15
4. Samodzielne gromadzenie i prezentacja literatury muzycznej dotyczącej treści programowych metody Dalcroze'a z zakresu szkoły muzycznej II stopnia oraz studiów na specjalności Rytmika.		
Semestr III		
5. Improwizacja w metodzie Dalcroze'a – specyfika, cele, obszary działań – ćwiczenia praktyczne ze szczególnym uwzględnieniem: <ul style="list-style-type: none"> • improwizacji fortepianowej do ćwiczeń muzyczno-ruchowych, w tym metroritmicznych • improwizacji fortepianowej do ruchu improwizowanego • improwizacji fortepianowej na podstawie wybranych miniatur fortepianowych reprezentujących różne style i techniki kompozytorskie • improwizacji fortepianowej do skomponowanych form ruchowych • improwizacji ruchowej, wokalne, z użyciem instrumentarium perkusyjnego oraz opartej na <i>perkusji ciała</i> 		30
6. Analiza twórczości wybranych improwizatorów i nauczycieli improwizacji (filmy, nagrania)		
7. Improwizacja w świetle najnowszych badań na styku neurobiologii i psychologii poznawczej – analiza wybranych artykułów naukowych		
8. Improwizacja w pedagogice muzycznej – lektura wybranych tekstów poświęconych tej problematyce.		
Semestr IV		
9. Zapoznanie z podstawą programową przedmiotu improwizacja fortepianowa dla specjalności rytmika w szkole muzycznej II stopnia		
10. Analiza wybranych publikacji poświęconych problematyce nauczania improwizacji fortepianowej (artykuły naukowe i literatura metodyczna, podręczniki do nauczania improwizacji)		30
11. Szczegółowe omówienie, analiza i ćwiczenia praktyczne związane z programem nauczania przedmiotu <i>improwizacja fortepianowa dla rytmiki</i> (dla szkół muzycznych II stopnia) opracowanego na podstawie książki Klaudii Zwierz <i>Improwizacja fortepianowa Szabolcsa Esztényiego</i>		

Rekomendowane metody kształcenia (do wybrania)

1. wykład problemowy
2. wykład konwersatoryjny
3. wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień
4. praca z tekstem i dyskusja
5. analiza przypadków
6. rozwiązywanie zadań
7. rozwiązywanie zadań artystycznych
8. praca indywidualna
9. praca w grupach
10. prezentacja nagrań CD i DVD
11. aktywizacja („burza mózgów”, metoda „śniegowej kuli”)

Weryfikacja efektów uczenia się

Metody weryfikacji	Nr efektu ¹
1. egzamin	1-6, 9,14
2. kolokwium ustne	1-34
5. projekt, prezentacja	1-34
6. kontrola przygotowanych projektów	1-34
7. realizacja zleconego zadania	1-34

Korelacja efektów uczenia się z treściami i metodami kształcenia oraz metodami ich weryfikacji²

Nr efektu uczenia się	Treści kształcenia	Metody kształcenia	Metody weryfikacji
1-14	7,8,9,11	1-11	1-7
15-25	9,11	1-11	1-7
26-34	2, 10	1-11	1-7

Warunki zaliczenia

Obecność na zajęciach, realizacja pełnego programu przewidzianego na dany semestr, aktywny udział w zajęciach, praca własna nad doskonaleniem warsztatu pedagogicznego i muzycznego, znajomość literatury przedmiotu (zagadnienia pedagogiczne, metodyczne, techniczne – związane z realizacją programu nauczania oraz znajomość aktów prawnych regulujących pracę nauczyciela w szkole muzycznej II st.), umiejętność prawidłowego wykonania zadań i ćwiczeń określonych programem nauczania przedmiotu *improwizacja fortepianowa dla rytmiki* (dla szkół muzycznych II stopnia) opracowanego na podstawie książki Klaudii Zwierz *Improwizacja fortepianowa Szabolcsa Esztényiego*.

Literatura podstawowa

Klaudia Zwierz *Improwizacja fortepianowa Szabolcsa Esztényiego*
 R. Abramson, *Dalcroze-based improvisation*
 L. Frederick-Parker – *W związku z nauczaniem improwizacji*, w: materiały Informacyjno-Dyskusyjne COPSA, Warszawa 1975.
 B. Reichel, *O improwizacji w nauczaniu rytmiki*
 H. Danyszowa, *Uwagi metodyczne do nauczania improwizacji na wydziale rytmiki*
 A. Widlarz, *Wybrane ćwiczenia solfeżu dalcroze’owskiego w nauczaniu improwizacji fortepianowej*

Literatura uzupełniająca

J. Mortensen, *The Pianist’s Guide to Historic Improvisation*
 J. Hulsmann, *Modern Piano Improvisation: 15 Easy Pieces for Playing & Improvising. Vol. 1. Klavier*

Kalkulacja nakładu pracy studenta potrzebnej do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się (w godz.)

Zajęcia dydaktyczne – godziny kontaktowe	90
Przygotowywanie się do zajęć	90

¹ odnosimy się do uprzednio sformułowanych przez nas efektów uczenia się

² należy podać numer efektu uczenia się, numery odpowiednich zakresów treści kształcenia oraz przyporządkować im metody kształcenia i weryfikacji (podać numery)

Praca z literaturą	70
Konsultacje	-
Przygotowywanie się do prezentacji/koncertu	-
Przygotowywanie się do egzaminu, zaliczenia	50
Inne	-
Łączny nakład pracy studenta w godz.	300
Liczba punktów ECTS	10

Rok	I		II		III	
Semestr	I	II	III	IV	V	VI
Punkty ECTS	2	2	3	3		
Liczba godzin w tygodniu	1	1	2	2		
Rodzaj zaliczenia	zaliczenie	kolokwium	zaliczenie	egzamin		

Możliwości kariery zawodowej
Zajęcia przygotowują do wykonywania zawodu nauczyciela improwizacji fortepianowej na sekcjach rytmiki w szkołach muzycznych II stopnia.

Data	Kto modyfikował	Czego dotyczy modyfikacja
19.10.2022	Agnieszka Widlarz	Stworzenie karty nowego przedmiotu. Dostosowanie do nowego harmonogramu i programu studiów.
25.10.2023.	Prof. dr hab. W. Tchórzewska-Kapała	Aktualizacja karty
22.11.2024.	Prof. dr hab. W. Tchórzewska-Kapała	Aktualizacja karty